

**Projev Jiřího Fišera,
bývalého vězně nacistického vyhlazovacího tábora Auschwitz-Birkenau,
u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti
Senát Parlamentu České republiky,
25. ledna 2019**

Narodil jsem se v roce 1936 v České Třebové, kde můj tatínek pracoval jako zaměstnanec Československé státní dráhy. Na počátku okupace byl zatčen za protistátní činnost, odvezen do Říše a popraven. My jsme bydleli v Nesovicích u Brna, odkud jsem byl počátkem dubna roku 1942, jako šestiletý chlapec, deportován společně s matkou, sestrou Věrou a bratem Josefem do Terezínského ghetta. S bratem Josefem jsme byli dvojčata.

Důvod pro věznění byl náš židovský původ. V ghettu jsme byli drženi dva roky. V tomto neutěšeném prostředí se čas vlekl velmi pomalu a my jsme nejvíce toužili po návratu domů. Do školy jsme chodili jen krátkou dobu. Často jsme museli pomáhat při úklidu vězeňského dvora a v zimním období jsme také myli nádobí a škrábali brambory ve vězeňské kuchyni.

Ve volných chvílích jsme si vytvářeli figurky a hračky z plastelíny, vystřihovali z knížek obrázky pohádkových bytostí a později jsme si dokonce vytvořili malé loutkové divadlo. Účinkovali jsme i v *opravdovém* divadle, které se hrálo v provizorních prostorách na půdě nad kasárnami.

Náš terezínský pobyt byl náhle ukončen 15. května 1944, kdy jsme byli s celou rodinou deportováni transportem DZ 410 – 413 do obávané Osvětimi. Cesta trvala tři dny a dvě noci a nám se zdála nekonečná.

Byli jsme namačkáni v nákladních vagónech bez jídla a pití. Cestou několik lidí zemřelo.

Nejsmutněji nám bylo, když jsme projížděli přes naše rodné město Českou Třebovou. Stáli jsme na zavazadlech a malým okénkem jsme se dívali na známá místa, která byla na dosah ruky a přesto pro nás tak vzdálená a nedostupná.

Hned po ranním příjezdu jsme byli umístěni do rodinného „Terezínského“ tábora B II b. Tam jsme společně bydleli v dřevěném baráku až do osudné noci z 10. na 11. července 1944, kdy byl rodinný tábor zlikvidován a v plynových komorách byli zavražděni všichni práce neschopní a také práce schopné ženy, které se nechtěly odloučit od svých dětí. Mezi nimi byla i naše maminka a sestra Věra. Maminka se nechtěla vzdát své dcery, a tak musely zemřít obě.

Věře bylo deset let.

Můj bratr Josef a já jsme se zachránili jen proto, že jsme byli dvojčata.

S několika desítkami ostatních dvojčat z Itálie, Maďarska, Rakouska a jiných států jsme byli umístěni do zvláštního *nemocničního oddělení*, kam pravidelně docházel Josef Mengele.

Pravidelně nás vyšetřoval, porovnával míry, váhy, otisky prstů, délky nehtů a mnohé jiné údaje. Každý měsíc nám odebíral krev na laboratorní rozbory. Jindy nám naočkoval látky,

které například způsobovaly horečnaté onemocnění, a potom sledoval, zda reakce a průběh nemoci je u obou dvojčat stejný.

Byli jsme děti a zejména z počátku jsme se domnívali, že jsme opravdu nemocní a že nás doktor léčí, abychom se co nejdříve uzdravili. Za odběr krve jsme dostávali několik kostek cukru a přilepšení ke stravě.

Osvětím se nám podařilo přežít díky tomu, že jsme byli děti a brali jsme vše jako nutné zlo, ze kterého jsme neměli rozum. Proto jsme prožité hrůzy snášeli jinak a s větší lhostejností a nadějí než dospělí. Velký pocit zděšení se dostavil až později, po válce, když jsme se dozvídali, co se dělo v jiných odděleních.

Mengele tam nebyl sám. Bylo tam několik jiných německých doktorů, kteří nebyli o nic lepší než jejich šéf. Svou horlivostí předháněli jeden druhého. Také tam bylo několik lékařů – vězňů. Ti se nám snažili ulehčit osud, ale jen v rámci daných možností. Za nedodržení předpisů či pokynů jim hrozil trest smrti, tak jako ostatním vězňům.

Osvobození jsme se dočkali v 27. ledna 1945. Vzpomínám si, že vojáci Rudé armády byli velmi unavení a vyčerpaní. Dokonce mám za to, že byli vyhládlí skoro jako my. Prý tak spěchali k našemu táboru, aby nás co nejdříve zachránili, že jejich zásobování zůstalo někde daleko vzadu. Chovali se k nám moc dobře. I když za sebou měli několikaleté strádání, kdy se dívali smrti do očí každý den, to co viděli v Osvětimi na ně silně zapůsobilo. Záhy se začali starat o naši výživu, ošacení i léčení.

Naše cesta domů byla poměrně složitá. Jako jediní z rodiny jsme přežili. Místo jména jsme měli jen vytetovaná čísla. Rodiče a domov jsme neměli. Byli jsme přemístěni do Košic, do dětského domova, kde jsme se zotavovali z traumat, která jsme prožili během věznění. Po čtyřměsíčním pátrání nás na Slovensku našel náš strýc Emil. Vzal nás zpět do Nesovic a ujal se naší další výchovy. Později jsme se přestěhovali do Loštic.

Přál bych si, aby se již nikdy neopakovaly hrůzy nacizmu a násilí. Proto Vás všechny prosím, abyste nemlčeli a v zárodku odhalovali všechny projevy intolerance, antisemitismu, rasové nenávisti i omezování svobody a to nejen v naší zemi, ale všude na světě.